

УДК 658.261

Копецька Юліана Олександрівна

аспірантка кафедри екологічного менеджменту та підприємництва

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОГО АНАЛІЗУ ПІДПРИЄМСТВ ЦЕЛЮЛОЗНО- ПАПЕРОВОЇ ГАЛУЗІ

Анотація: Визначено основні проблеми інформаційно-методичного забезпечення енергетичного аналізу підприємств целюлозно-паперової галузі. Сформульовано вимоги до уніфікованої моделі інформаційно-методичного забезпечення енергетичного аналізу підприємств целюлозно-паперової галузі.

Ключові слова: енергоефективність, енергетичний баланс, енергетичні ресурси, непродуктивні втрати енергетичних ресурсів, питомі витрати палива

Kopetska Yuliana

Postgraduate student of the Department of Environmental Management and Entrepreneurship

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

INFORMATION AND METHODOLOGICAL PROVISION OF ENERGY ANALYSIS OF PULP AND PAPER INDUSTRY ENTERPRISES

Annotation: The main problems of informational and methodical provision of energy analysis of pulp and paper industry enterprises are determined. Requirements for a unified model of informational and methodical provision of energy analysis of enterprises in the pulp and paper industry are formulated.

Key words: energy efficiency, energy balance, energy resources, non-productive losses of energy resources, specific fuel consumption.

Ефективне використання енергетичних ресурсів підприємствами целюлозно-паперової галузі, вибір та успішна реалізація інвестиційних проектів, спрямованих на зниження енергоемності продукції, великою мірою залежить від якості, наповненості й наукової обґрунтованості інформаційного середовища менеджменту цих підприємств. Важливим інструментом формування інформаційно-аналітичної бази менеджменту у сфері енергоефективності є енергетичний аналіз. Відповідно до ISO 50001 «Система енергетичного менеджменту» енергетичний аналіз – визначення енергетичної результативності організації, що базується на даних та іншій інформації, що дозволяє ідентифікувати можливості для покращення діяльності [1].

Метою енергетичного аналізу целюлозно-паперових підприємств є

оцінка динаміки та ефективності споживання енергетичних ресурсів, виявлення непродуктивних витрат, ідентифікація резервів підвищення енергоефективності підприємства у т.ч. шляхом технічної модернізації виробничого обладнання, застосування альтернативних вторинних енергетичних ресурсів і т.д. Незважаючи на актуальність підвищення енергоефективності, дослідження організаційних засад енергетичного менеджменту на підприємствах целюлозно-паперової галузі показав, що проведення енергетичного аналізу не призводить до формування єдиного інформаційного середовища для управління. Це пов'язано, насамперед, з неефективністю інформаційно-методичного забезпечення як енергетичного менеджменту в цілому так і енергетичного аналізу зокрема через вплив таких факторів:

1. Відсутність стратегічного планування у сфері енергоефективності. Нині аналіз динаміки та ефективності споживання енергетичних ресурсів проводиться, як правило, для пошуку вирішення оперативних господарських проблем (зниження операційних витрат на придбання енергії і палива, дотримання вимог законодавства у сфері ресурсоспоживання, відповідність технічним умовам та ін.). Відсутність загальної стратегічної мети у сфері енергетичного менеджменту призводить до безсистемного накопичення інформації, нагромадження додаткових інформаційних потоків, непродуктивних витрат праці і робочого часу для їх обробки.

2. Відсутність єдиної методики накопичення й обробки даних у сфері енергоефективності.

3. Застосування обмеженої кількості індикаторів енергоефективності. Так, Розен В.П., Соловей А.І. і Чернявський А.В. зазначають, що результати діяльності підприємства у сфері енергоефективності нині оцінюються, головним чином, по фінансовим показникам, а також частковим показником енергоефективності. При цьому не проводиться оцінка потенціалу енергозбереження і ступені його використання, яка дозволяє виділити сильні і слабкі сторони в діяльності підприємства у сфері енергозбереження, розробити організаційні й технічні заходи [2].

4. Суб'єктивність первинних даних статистичної й аналітичної звітності через відсутність єдиної системи формування, акумулювання й узагальнення первинних даних бухгалтерського обліку, енергетичного аудиту та ін.

Враховуючи зазначене, актуальною вимогою часу є розробка уніфікованої моделі інформаційно-методичного забезпечення енергетичного аналізу підприємств целюлозно-паперової галузі – сукупність організаційних, інформаційних і технічних засобів, використання яких дозволить створити єдину систему збору, обробки й акумулювання даних про ефективність діяльності підприємства у сфері енергозбереження та використання енергетичних ресурсів. При розробці вказаної моделі необхідно враховувати наступні фактори, які мають коригуючий та/або обмежуючий характер:

1. Актуальність. Основною умовою при розробці будь-якої інформаційної системи є актуальність даних, що забезпечується систематичним надходженням оперативних даних за визначений звітний період.

2. Формування єдиного інформаційного центру – визначення

загального єдиного центру відповідальності, який акумулюватиме дані у сфері використання енергетичних ресурсів шляхом організації й контролю інформаційних потоків обслуговуючих підрозділів.

3. Усунення дублювання інформації з різних структурних підрозділів. Важливою умовою функціонування уніфікованої моделі інформаційно-методичного забезпечення енергетичного аналізу підприємств целюлозно-паперової галузі є мінімізація витрат часу на збирання первинних даних, зокрема, шляхом разового введення даних в інформаційну базу.

4. Уніфікація форм подачі аналітичних даних, їх автоматизація за допомогою спеціалізованих комп'ютерних програм.

5. Створення інформаційної бази для контролінгу – інструмент управління, що дозволяє оперативно виявити відхилення від планових індикаторів і своєчасно вжити заходів для усунення їх причин [2].

Враховуючи вище зазначене, модель інформаційно-методичного забезпечення енергетичного аналізу підприємств целюлозно-паперової галузі повинна включати три базові блоки:

1. Методичний – сукупність індикаторів енергоефективності підприємства, методика їх розрахунку та аналізу.

2. Організаційний – ідентифікація центрів формування інформації, визначення інструментів їх комунікації та взаємодії,

3. Технічний – сукупність технічних засобів, необхідних для акумулювання даних, їх систематизації, обробки і висвітлення.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Національний стандарт України «Системи енергетичного менеджменту. Вимоги та настанова щодо використання (ISO 50001:2011, IDT)» [Електронний ресурс] / Міністерство економічного розвитку Україн. – 2015. – 27 с. – Режим доступу: <http://see.org.ua/files/books/%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3%20ISO%200001%202015.pdf>.

2. Розен В.П. Разработка средств информационно-аналитического обеспечения энергетического аудита промышленных предприятий / В.П. Розен, А.И. Соловей, А.В. Чернявский. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://energomanagementpro.com/images/EnergyAuditChernyavskiy.pdf>.

3. Гончаренко Н.В. Теоретические и организационные основы экологического контроллинга / Гончаренко Н.В. // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2013. – № 6. – С. 24-30. [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2015/11/147_6.pdf